

Správní právo procesní

Přezkoumání správních rozhodnutí v režimu soudního řádu správního. Řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu.

5. seminář

David Hejč

Soudní kontrola veřejné správy

- Článek 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod
- *„Kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen **rozhodnutím orgánu veřejné správy**, může se obrátit na soud, aby přezkoumal zákonnost takového rozhodnutí, nestanoví-li zákon jinak. Z pravomoci soudu však nesmí být vyloučeno přezkoumávání rozhodnutí týkajících se základních práv a svobod podle Listiny.“*
- správní soudnictví
- civilní soudnictví
- zvláštní úloha Ústavního soudu

Úloha Ústavního soudu

- Zákon č. 182/1993 Sb. o Ústavním soudu
- je soudním orgánem ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy), který stojí mimo soustavu soudů (čl. 91 odst. 1 Ústavy)
- jeho úkolem je „toliko“ přezkoumat ústavnost soudních rozhodnutí, jakož i řízení, které jejich vydání předcházelo - subsidiarita **ústavní stížnosti** výjimky:

Ústavní soud neodmítne přijetí ústavní stížnosti, i když není splněna podmínka podle předchozího odstavce, jestliže (§ 75 ZoÚS

a) stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele a byla podána do jednoho roku ode dne, kdy ke skutečnosti, která je předmětem ústavní stížnosti, došlo, nebo

b) v řízení o podaném opravném prostředku podle odstavce 1 dochází ke značným průtahům, z nichž stěžovateli vzniká nebo může vzniknout vážná a neodvratitelná újma

- o zásahu Ústavního soudu do lze uvažovat za situace, je-li jejich rozhodování stíženo vadami, které mají za následek porušení ústavnosti (tzv. kvalifikované vady)
- také **přezkum podzákoných právních předpisů**

Civilní soudnictví – část V. o. s. ř.

§ 244

(1) Rozhodl-li orgán moci výkonné, orgán územního samosprávného celku, orgán zájmové nebo profesní samosprávy, popřípadě smírčí orgán zřízený podle zvláštního právního předpisu (dále jen "správní orgán") podle zvláštního zákona o sporu nebo o jiné právní věci, která vyplývá ze vztahů soukromého práva (§ 7 odst. 1), a nabylo-li rozhodnutí správního orgánu právní moci, může být tatáž věc projednána na návrh v občanském soudním řízení.

- porovnání s přezkumem rozhodnutí podle s. ř. s.

Správní soudnictví

§ 2 soudního řádu správního

- *„Ve správním soudnictví poskytují soudy ochranu veřejným subjektivním právům fyzických i právnických osob způsobem stanoveným tímto zákonem a za podmínek stanovených tímto nebo zvláštním zákonem a rozhodují v dalších věcech, v nichž tak stanoví tento zákon.“*
- krajské soudy, prostřednictvím specializovaných senátů či samosoudců a Nejvyšší správní soud
- § 31 odst. 2 s. ř. s.

Soudy ve správním soudnictví rozhodují :

- **žaloba proti správnímu rozhodnutí**
- o žalobách proti nečinnosti,
- o žalobách proti nezákonnému zásahu, pokynu nebo donucení správního orgánu,
- kompetenční žaloby.
- ve věcech místního referenda,
- v řízení o zrušení opatření obecné povahy,
- řízení o zrušení služebního předpisu
- kárné žaloby (soudci, státní zástupci, exekutoři),
- ve věcech krajského referenda,
- ve věcech politických stran a hnutí.

Žaloba proti správnímu rozhodnutí

- Největší (a nejdůležitější) náplň stávající agendy správního soudnictví
- § 65

Žalobní legitimace

*(1) Kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen přímo nebo v důsledku porušení svých práv v předcházejícím řízení úkonem správního orgánu, jímž se zakládají, mění, ruší nebo závazně určují jeho práva nebo povinnosti, (dále jen "**rozhodnutí**"), může se žalobou domáhat zrušení takového rozhodnutí, popřípadě vyslovení jeho nicotnosti, nestanoví-li tento nebo zvláštní zákon jinak.*

- materiální pojetí rozhodnutí – rozvíjí požadavek na co největší míru přístupu k soudní ochraně, která je pravidlem, kdežto její odepření je výjimkou (čl. 36 odst. 2) - srov. Pl. ÚS 12/17.

- + kompetenční vyluky § 70 s. ř. s.

(2) Žalobu proti rozhodnutí správního orgánu může podat i účastník řízení před správním orgánem, který není k žalobě oprávněn podle odstavce 1, tvrdí-li, že postupem správního orgánu byl zkrácen na právech, která jemu přísluší, takovým způsobem, že to mohlo mít za následek nezákonné rozhodnutí.

Materiální pojetí rozhodnutí

- Ministr školství, mládeže a tělovýchovy předložil prezidentu republiky návrh na jmenování 45 nových profesorů pro určitý obor. V přiloženém seznamu kandidátů na jmenování profesorem byl na 31. místě uveden i doc. RNDr. Ivana Ošťádal, CSc. jako kandidát na jmenování profesorem pro obor Fyzika – fyzika povrchů a rozhraní. Prezident republiky však ve věci jmenování pana Moudrého žádný postup neučinil a nejmenoval jej, pouze k dotazu ministra školství sdělil následující:

„Vážená paní ministryně,

tímto dopisem potvrzuji své rozhodnutí nejmenovat kandidáta na profesora vysoké školy pana doc. RNDr. Ivana Ošťádal, CSc.

Důvody, které mne vedly k tomu, že jsem se neztotožnil s návrhem vědeckých a uměleckých rad vysokých škol jmenovat výše uvedeného profesora vysoké školy, byly veřejně publikovány na oficiálních webových stránkách www.hrad.cz, a to dne 28. května 2015: <https://www.hrad.cz/cs/pro-media/tiskove-zpravy/aktualni-tiskove-zpravy/prezident-republiky-se-rozhodl-nejmenovat-tri-profesory-11098>.”

Pl. ÚS 12/17

- *Pokud totiž dospěly k závěru, že prezident republiky o podaném návrhu rozhodl a byť toto rozhodnutí nebylo vydáno ve formalizované podobě a nemělo obvyklou strukturu rozhodnutí správního orgánu, je zcela zřejmé, že prezident republiky učinil jednoznačný úkon, který byl způsobilý zasáhnout právní sféru stěžovatelů a zároveň byl učiněn seznatelným a srozumitelným způsobem...Na dané věci nemůže nic podstatného změnit ani okolnost, že předmětné rozhodnutí nebylo stěžovatelům doručeno prezidentem republiky. Jak totiž správně uvedl Nejvyšší správní soud, chyba v doručení nemůže založit nečinnost orgánu veřejné moci, ...I takové rozhodnutí, které nebylo účastníkovi řízení předáno, totiž bylo vydáno, a tedy existuje a není proto případné namítat nečinnost rozhodujícího orgánu.*

Pl. ÚS 12/17 – odlišné stanovisko

- *Správní soudy však pochybily v další části svých úvah, když hodnotily vlastní činnost či nečinnost prezidenta republiky. Podle mého názoru totiž dopis ze dne 19. ledna 2016, kterým měl být vypořádán návrh vědecké rady na jmenování stěžovatele profesorem, žádným rozhodnutím není. Tento dopis nemá náležitosti individuálního správního aktu, což vyplývá již z toho, že nebyl ani jednomu ze stěžovatelů adresován. Jde o pouhé sdělení, kterým byla tehdejší ministryně školství, mládeže a tělovýchovy informována o stanovisku prezidenta republiky, respektive o součást vzájemné komunikace mezi těmito ústavními činiteli.*

Žaloby k ochraně veřejného zájmu

- § 66

Zvláštní žalobní legitimace k ochraně veřejného zájmu

2) Žalobu je oprávněn podat **nejvyšší státní zástupce**, jestliže k jejímu podání shledá závažný veřejný zájem.

3) Žalobu je oprávněn podat **veřejný ochránce práv**, jestliže k jejímu podání prokáže závažný veřejný zájem.

- ochrana objektivního práva (zákonnosti)

Subsidiarita

§ 68

Nepřípustnost žaloby

Žaloba je nepřípustná také tehdy,

a) *nevyčerpal-li žalobce **řádné opravné prostředky** v řízení před správním orgánem, připouští-li je zvláštní zákon, ledaže rozhodnutí správního orgánu bylo na újmu jeho práv změněno k opravnému prostředku jiného,*

Rozsah přezkumu – plná jurisdikce

§ 71

Náležitosti žaloby

(1) Žaloba kromě obecných náležitostí podání (§ 37 odst. 2 a 3) musí obsahovat

*d) **žalobní body**, z nichž musí být patrné, z jakých **skutkových a právních důvodů** považuje žalobce napadené výroky rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné,*

§ 75

Přezkoumání napadeného rozhodnutí

*(2) **Soud přezkoumá v mezích žalobních bodů** napadené výroky rozhodnutí. Byl-li závazným podkladem přezkoumávaného rozhodnutí jiný úkon správního orgánu, přezkoumá soud **k žalobní námitce** také jeho zákonnost, není-li jím sám vázán a neumožňuje-li tento zákon žalobci napadnout takový úkon samostatnou žalobou ve správním soudnictví. – dispozitivní zásada*

- Výjimky: 1) nicotnost 2) nepřezkoumatelnost 3) těžká procesní vada diskvalifikující celý proces (např. nevypořádání řádné námitky podjatosti) 4) prekluze – zánik odpovědnosti za přestupek 5) prekluze daňová

Příklad

Městský úřad Uherský Brod rozhodnutím ze dne 19. 11. 2018 uznal pana Jiřího Nováka vinným ze spáchání přestupku, za což mu uložil pokutu ve výši 10.000 Kč. O odvolání pana Jiřího Nováka rozhodl Krajský úřad Zlínského kraje rozhodnutím ze dne 4. 3. 2019 tak, že odvolání zamítl a současně potvrdil napadené rozhodnutí městského úřadu. Uvedené rozhodnutí krajského úřadu bylo Jiřímu Novákovi doručeno prostřednictvím datové schránky v sobotu 9. 3. 2019.

- 1) Od jakého okamžiku a od kdy počala běžet lhůta pro podání žaloby a kolik tato lhůta činní? Kdy by měla lhůta pro podání žaloby uplynout/skončit?
- 2) Který soud je věcně a místně příslušný k podání takové žaloby?
- 3) Objasněte, kdo a z jakého důvodu je v dané věci žalovaným?

Bude-li žaloba podána

- 1) Nastanou účinky rozhodnutí o přestupku? Proč? Mohl by případně takové účinky nějak zvrátit žalobce pan Novák? Čím?
- 2) Jak by soud (a v jaké formě) mohl rozhodnout v případě žaloby podání panem Novákem? – formulujte zcela konkrétní výrok ve věci samé.
- 3) Jak by o žalobě (a v jaké formě) by rozhodl soud, pokud by ji podal spolužák a guru pana Nováka, neboť se mu nelíbilo, že by měl dostat a platit jeho kamarád pokutu?
- 4) Pan Jiří Novák se v žalobě domáhá snížení výše pokuty, která mu podle jeho názoru byla uložena v nepřiměřené výši. Lze ve správním soudnictví uplatnit takový petit?

Odvolací správní orgán, poté co pan Jiří Novák podal žalobu ve správním soudnictví, uznal, že výše uložené pokuty neodpovídá závažnosti spáchaného skutku.

- 1) Jaké oprávnění může odvolací orgán využít, aby napravit pochybení, kterého se dopustil? Jaké podmínky musí být splněny?